

FERI LAINŠČEK – NAMESTO KOGA ROŽA CVETI

Zgodba se dogaja v romskem naselju Lacki roma. Tam živijo Mariška, Tereza ter njun sin Šanji. Šanji nadvse ljubi temo. Vedno ko mu kaj gre narobe, si zatisne oči in vse se mu zdi lažje.

Fantek svojega očeta Mariška ni poznal preveč dobro, saj se je oče vračal domov vedno, ko ga je deček že pozabil. Nekega dne pa je oče ostal, saj so ga iskali zaradi umora. Vedel je, da ga bodo slej ko prej našli, zato je hotel svojemu sinu vsaj nekaj zapustiti. Naučil ga je igrati na njegovo belo violino. Šanji je poleg violine dobil še novo ime, saj staro očetu ni odgovarjalo. Oče ga je prekrstil v Halgato, kar pomeni igranje z navdihom. Ko so očeta umorili, je deček ostal sam z belo violino, saj je tudi njegova mati bila venomer odsotna, če je sploh imel to srečo, da je bila doma. Halgato pa je po cele dneve vadil violino. In tako je minilo nekaj let.

Nato so se lepega dne v romsko naselje pripeljali žlajfarji (brusači). Bila je Tereza, Halgatova mati, ki se je ponovno poročila z Romom Bumbašem. S sabo sta pripeljala 3 otroke iz Bumbaševega prejšnjega zakona: Fano, Ano in Pištija.

Halgatu se je življenje spremenilo. Prvo kar je naredil, ko so prišli, je, da je skril njegovo dragoceno belo violino. Bal se je, da bi jo njegov oči razbil, saj je bil tipičen Rom: robantil in klel je za vsako stvar. Halgata je imel za norega, ker je venomer mežikal in se z nikomer ni pogovarjal.

Le po nekem času sta se Halgato in Pišti spoprijateljila. In od takrat sta venomer tičala skupaj. Vse dokler ni Bumbaš izpolnil svoje obljube in je poslal Pištija v šolo. Pišti je bil tudi prvi Rom iz tistih krajev, ki je odšel v šolo. Doma so zato vsi morali delati, da so mu plačali šolo. Hodili so od vasi do vasi in brusili nože ter podobna orodja. A ker vsi vemo, da Romi nikoli niso pravični, tudi ti niso bili: ogoljufali so vsakega. A denarja še vseeno ni bilo dovolj. Ko je Bumbaš izvedel, da Halgato zna igrati na violino, sta začela hoditi od gostilne do gostilne. Halgato je tam za denar igral ljudem na violino. Denar pa sta dajala Pištiju za šolo, ki je bil v mestu zadovoljen.

A sreča ni dolgo počivala. Ana je postala noseča, saj jo je Rom Debeli Babič posilil. Bumbaš se je na zelo razjezil na oba: na Ano in na Babiča. Ta mu je tudi obljubil, da se bo z Ano poročil, a ni bilo iz tega nič, ker še zase nič ni imel. Čez nekaj časa je tudi Fana postala noseča z istim moškim. Takrat je Bumbašu prekipelo in je Debelega Babiča ubil. Še isto noč je odšel Bumbaš za vedno. Že čez nekaj dni so cigana našli in zaprli.

Terezi se je ponovno zmešalo in ni nikogar pustila v bližino. Kmalu se je tudi preselila k sosedom. Fana in Ana pa sta se nekam zatekli. Halgato je spet ostal sam. Služil je z igranjem na violino po gostilnah ter je denar dajal za izobraževanje Pištija.

Nekega dne pa je Halgato izvedel, da ima Pišti razmerje s 3-leta starejšo Izo iz Veliko vejsi ter da njen oče tega ne odobrava, ker je Rom. A Ize ni nič prepričalo, da ne bi ostala s Pištijem.

Kmalu pa se je Iza le vrnila domov. Pišti je vozil njen avto in povzročil nesrečo s smrtnim izidom. Zaprli so ga za 2 leti. Takrat je Halgata ponovno začelo

skrbeti zanj. Notranji glas mu je pravil, da z njim grdo ravnajo, zato je odšel k Izi. Ta mu je rekla, da ga bo počakala, dokler ne pride iz zapora. Nato pa mu je zaupala, da je ona vozila avto ter da je ona kriva za nesrečo. Pišti pa je prevzel krivdo nase. Še v istem trenutku se je Halgato odločil, da bosta šla v mesto. Bil je popolnoma prepričan, da mora povedati, kar je zagrešila, saj je bil Pišti po krivem obrožen. A Iza se mu je uprla. Po dolgem prepiru je prišlo do posilstva.

Iza je po tem dogodku odšla v samostan. Pišti je zaradi te njene odločitve dvakrat bežal iz zapora. V drugo je ubil stražarja in zaradi tega so ga obsodili še na dodatnih 20 let zapora.

Halgato pa je zaradi tega kar je naredil zbolel. Po nekaj mesecih se je končno spet pobral in sklenil, da gre iz Lacki rome. Hišo, v kateri je živel, je postavil nekje na samem. Tedaj je bil končno nekako srečen in se je zahvalil Bogu, da ga je končno uslišal.

Po 23 letih pa se je Pišti vrnil v Veliko vejs, kjer si je zgradil mogočno vilo.

Nato je obiskal Halgata. Odvedel ga je v njegovo vilo in mu je rekel, da ve kaj je z Izo storil. Zato je zahteval, da mu bo Halgato pomagal Izo spet spraviti iz samostana. A Halgato ni hotel sodelovati, zato je skušal pobegniti iz vile. Ko pa je končno dosegel vrata, je med stenami rajskih dvorov odjeknil strel.

Tako se konča knjiga Namesto koga roža cveti. Naslov pa je dobila po pesmi, ki jo prepeva Vlado Kreslin ter jo je v knjigi igral tudi Halgato na svojih nastopih po gostilnah in je opisovala njegovo nesrečno življenje. Če povzamem, knjiga opisuje večno nesrečo Romov ali ciganov, kot jim pisatelj v knjigi reče. omeniti pa moram, da je v knjigi tudi veliko narečnih besed, pa tudi kletvic.